

Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniță (coord.), *Istoria Bisericească Universală*, vol. 1, Basilica, București, 2019, 734 p. ISBN 978-606-29-0305-3

După 7 ani de la constituirea comitetului de elaborare a unui nou manual de Istorie Bisericească Universală, primul volum al acestuia a văzut lumina tiparului în toamna anului trecut la Editura Basilica. Această apariție editorială face parte din foarte amplul proiect de actualizare a materialelor didactice destinate învățământului teologic superior, demarat la inițiativa Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Coordonatul volumului este Pr. Prof. Dr. Dr.h.c Viorel Ioniță, care a colaborat la realizarea conținutului împreună cu Pr. Prof. Dr. Nicolae Chifăr, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna” din cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Pr. Prof. Dr. Ioan-Vasile Leb, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Pr. Prof. Dr. Daniel Benga și Pr. Prof. Dr. Constantin Pătuleanu de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din cadrul Universității din București, precum și cu regretatul Pr. Prof. Dr. Adrian Gabor de la aceeași instituție de învățământ, care a trecut la cele veșnice în anul 2017.

Provocarea principală a acestui nou manual a fost realizarea unor expuneri echilibrate ale temelor prevăzute de programele analitice adoptate de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, pentru a înlocui sau, mai bine spus, a completa și a actualiza manualul de Istoria Bisericească Universală, întocmit de către Pr. Prof. Dr. Ioan Rămureanu, Pr. Prof. Dr. Milan Șesan și Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, publicat acum mai bine de trei decenii.

În cuvântul introductiv, coordonatorul volumului face un scurt rezumat al etapelor de redactare a acestei lucrări, insistând asupra exigențelor metodologice, precum și asupra stilului folosit la elaborarea materialului care trebuie să fie „narativ, utilizând terminologia curentă în Biserica noastră, fără neologisme și, mai ales, niciodată polemic” (p. 18).

În ceea ce privește structurarea materialului se păstrează aceeași împărțire ca în vechiul manual din 1987, sau din manualele mai recente, precum în cel întocmit de Pr. Prof. Dr. Nicolae Chifăr (*Istoria creștinismului*, 2 vol. Ed. Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2007) sau de Pr. Prof. Dr. Vasile Munteanu (*Istoria creștină generală*, 2 vol., Ed. IBMBOR, București, 2008), volumul întâi încheindu-se cu Marea Schismă.

Temele principale respectă și ele aceeași ordine cronologică fiind repartizate în șapte capitole: I. Introducere în Istoria Bisericească Universală (p. 22-64), II. Întemeierea și organizarea Bisericii (p. 65-105), III. Persecuțiile împotriva creștinilor din partea autorităților romane (p. 106-146), IV. Biserica creștină pe parcursul primelor trei secole după Hristos și la începutul secolului al IV-lea (p. 147-284), V. Biserica creștină în epoca împăratului Constantin cel Mare și a urmașilor săi (p. 285-376), VI. Situația Bisericii în perioada Sinoadelor Ecumenice (p. 377-552), VII. Dezvoltarea culturii și a misiunii Bisericii în secolele VIII-XI. Marea Schismă (p. 553-708).

Caracterul inedit constă în caracterul „narativ”, cursivitatea materialului și firescul cu care se trece de la o temă la următoarea, datorită uniformizării stilului de abordare a subiectelor în discuție. De asemenea, trebuie evidențiat accentul pus pe situația Bisericii primare și din perioada persecuțiilor, unde unități de învățare, precum *Evoluția raporturilor creștinismului cu păgânismul*, *Ereziile*, *Controversele și schismele*, dar mai ales aspectele ce țin de dezvoltarea cultului și a vieții Bisericii în ansamblul ei, sunt foarte dezvoltate. Deși are principial un caracter nepolemic, conținutul manualului oferă o serie de puncte de sprijin pentru o apologie pornind

de la realitățile creștinismului primar și de la fenomenele specifice Bisericii până la publicarea Edictului de la Mediolan în anul 313.

Trebuie apreciat efortul autorilor de a comprima cât mai multă informație provenită din numeroase noi surse și cercetări științifice recente și de încerca să facă foarte accesibil studenților conținutul unor teme și așa suficient de solicitante. Un foarte mare atu al acestui volum este bibliografia generală din partea introductivă, respectiv bibliografia specială atașată la finalul fiecărei teme, care este mai mult decât cuprinzătoare și adusă la zi, reprezentând un prețios instrument pentru demararea unor cercetări mai aprofundate asupra vreunui dintre subiectele abordate.

Rămâne doar de sperat că apariția următorului volum nu se va lăsa tot atât de mult așteptată.

Dragoș BOICU

Luciano Meddi, *La catechesi oltre il catechismo. Saggi di catechetica fondamentale*, Urbaniana University Press, 2017, 175 pg. ISBN 978-88-401-7065-7

Cunoscut specialiștilor din domeniul Catehetei - nu doar din Italia - Luciano Meddi este profesor de Catehetică și Catehetică misionară la *Facultatea de Misiologie a Universității Pontificale Urbaniana de la Roma*. Președinte al *Asociației Cateheților din Italia* și membru al *Echipei Europene de Cateheză* (EEC) - calitate în care dese ori a încurajat și echipa ortodocșilor români la participare și implicare în Echipă - autor a numeroase lucrări de specialitate și redactor al unor reviste de catehetică, Luciano Meddi rămâne unul dintre cei mai amplii specialiști europeni pe relația integrativă a credinței în viața cotidiană, de convertire a cotidianului în valori ale vieții de credință. Prezentul volum - ***La catechesi oltre il catechismo. Saggi di catechetica fondamentale/ Cateheza dincolo de catehism. Eseuri de catehetică fundamentală*** (Urbaniana University Press, 2017, 175 pg) cuprinde șase studii mai ample asupra problematicii catehetice în raport cu evanghelizarea, misiologia ori pedagogia pastorală - autorul fiind și paroh în Roma cu o amplă practică în domeniul catehezei pastorale.

Astfel avem la îndemână o **primă** reflecție *Il compito della Catechetica Institutio - Senso di una raccolta di Saggi / Sarcina Catehetei Institutio - sensul unei colecții de eseuri* (pp. 9-34). Sunt urmărite aspectele legate de „disconfortul catehetic” al vremii de acum, cu o creștere tensionată a acestuia sub presiunea modificării datelor misiunii, catehetică fiind, în viziunea autorului, un suport al integrării credinței în viața. Un aspect interesant este legat de misiune ca formă de catehemenat (p. 15), restaurarea figurii catehetice prin centrarea pe persoană autorul reușind să și creioneze un parcurs pe care îl și propune cititorului. A **doua** propunere este *La catehesi nella prospettiva missionaria ed evangelizzatrice/ Cateheza în perspectivă misionară și evanghelizatoare* (pp. 35-68) - caută să ne propună o limpezire a termenilor și semnificațiilor în legătură cu istoria dezvoltării acestora înainte de Conciliul II Vatican, identificând dinamica evoluției de conținut și terminologie, noutățile legate de motivarea progresivă în asumarea catehezei ca un nod epistemologic - cu specială privire asupra catehezei în raport cu revelația, cu misiunea eclesială. Un aspect important este legat de identificarea relației de interiorizare prin cateheză a conținuturilor de credință de unde și analiza asupra specificului formativ-educativ al